

Pojedini brojevi:	Mjesečna pretplata:
U Beogradu i u krajevima zapadnoeuropskim od 6. i kr. četa po cijeni od 8 belara	U Beogradu i u krajevima zapadnoeuropskim od 6. i kr. četa za godinu i vizu pošta 12 K 50
U Hrvatskoj-Slavoniji, Bosni-Hercegovini i Dalmaciji po cijeni od 10 belara	U Beogradu sa dostavom u kuću 12 K 750
Izvan ovog područja po cijeni od 12 belara	U Hrvatskoj-Slavoniji, Bosni-Hercegovini i Dalmaciji 12 K 900
	U ostalim krajevima Austro-ugarske monarhije 12 K 950
	U inostranstvu 12 K 950

Oglasi po cijenu.

Uredništvo: BEOGRAD, Vuka Karadžića ul. broj 10. Telefon broj 83.
Uprava i primanje pretplate Topličin venao broj 21. Telefon broj 25.
Primanje oglasa Kneza Mihajla ul. broj 38.

Ratni Izvještaji.

Izvještaj austro-ugarskog glavnog stožera.

Kb. Beč, 23. marta.

Istočno bojište:

Naš napadaj na Berezini, o kome smo juče javili, stajao je neprijatelja teških krvavih gubitaka. Inače nema šta da se javi.

Talijansko bojište:

Nema naročitih događaja.

Jugo-Istočno bojište:

Istočno od ohridskog jezera izjavio se ponovno jedan francuski napadaj.

Zamjenik glavnog generalnog stožera pl. Höfer, podmaršal.

Neprilike gospodina Wilsona.

Predsjednik Sjedinjenih Američkih Država nalazi se u vrlo neprijatnom položaju. On još nikako nije mogao da se odluči, hoće li objaviti Njemačkoj rat ili ne i ako je proteklo mnogo vremena od časa, kad je prekinuo diplomatske veze s njemačkom carevinom. Gospodin Wilson teško se odlučuje, kako će da riješi ovo kardinalno pitanje i ako je u svoje vrijeme vrlo bučno povukao mač uz odobravanje sila sporazuma, koje su se vesile, da su konačno ipak našle novog saveznika na drugoj obali oceana. Wilson je dojuče bio uvijek saveznik sila sporazuma, ali pod kćinom neutralnosti. Sad je bio došao čas, da i ova država od sto milijuna pospješi što skerij kraj njemačke carevine. Stvar je bila teža, nego što su se nadala mnoga gospoda. U prvom je redu našao Wilson teškoće u vlastitoj zemlji. On je morao pomajprije da spremi mač opet u korice, kasnije ga je ponovno povukao, da ga opet spremi i ova igra traje već šest sedmica, a na poslijetku ne zna niko, gdje se ovaj čas nalazi mač, kojeg je ratoborni predsjednik Sjevernih Američkih Država bio spremio za odlučni udarac protiv središnjih vlasti. Doista je sramota, a i neprijatna stvar za jednog glavnog stožera, koji sam ne zna da li se njegova država nalazi u ratnom stanju sa drugom, neprijateljskom državom ili ne. Wilson pokušava da izadje iz ove neprilike novim sredstvom. On će poslati kongresu novu poslanicu i zatražiti od njega rezoluciju, kojom se izjavljuje, da postoji ratno stanje između Njemačke i

Revolucija u Rusiji traje dalje. — Torpediran američki brod.

Sjedinjenih Američkih Država već od nekog vremena. Ovakav zaključak bio bi po pravilima međunarodnoga prava objavara i konačno bi se na obje strane mogli da prema tome i vladaju. Ali po vijestima iz Washingtona opet se čini, da ni ovaj zaključak ne bi razbistrio situaciju, jer po istim ovim vijestima ova rezolucija ne će značiti faktičnu objavu rata, nego će vlada preduzeti dalje korake, da očuva svoje interese na otvorenom moru, a ovišće o daljnjem držanju Njemačke, da li će upravo doći do rata ili neće. Sad znamo toliko koliko i prije! Rat između Amerike i Njemačke postoji već od nekog vremena, ali ovo stanje ipak još ne znači pravi rat!

Doista predsjednika Wilsona treba svako da žal. On se okreće desno i lijevo, pokušava naprijed i gleda nastrag samo da mu je doznati, vodi li zapravo rat ili ne. Njegov položaj je težak, iz dana u dan zapliće se situacija sve više. Sav trud i sve muke, koje je prepatio za posljednjeg svojeg izbora nijesu ništa prema mukama, koje muči danas, samo da se očuva i zaštiti od sramote i blamaže, koja mu prijeli. Upravo Wilson ne bi trebao da se toliko pati i muči, jer središnje vlasti nijesu nikad pokušale, da mu bacaju kltrove pod noge, nijesu preduzimale od prvog dana ništa, da spriječe njegovu odluku. Središnje su vlasti otvoreni protivnik i cio svijet od prvog dana konflikta zna što one hoće; one igraju otvorenim kartama. Njemačka se nije dala zaplašiti prijetnjama s one strane oceana i vodil svoj pooštreni podmornički rat u punoj mjeri i bez obzira na Ameriku. Potopljeni su dosad jednako američki kao i neprijateljski parni brodovi, što više nastradalo je više provokatornih Amerikanaca, koji su dotle tražili senzacije, dok ih nije stigla njihova sudbina.

Amerika doista ne može da opravda svoje dosadanje držanje time, što se navodno Njemačka ne usudjuje da primi bačenu rukavicu. Ako doista Wilson želi rat, središnje vlasti neće ništa pokušati, da to spriječe, a još manje mu zabraniti da to otvoreno reče i uradi. Središnje vlasti od prvog dana računaju s tom mogućnošću. Ne želi li Amerika, odnosno gosp. Wilson rat, to je Njemačka prva pripravna da uspostavi stare dobre veze i da se vlada onako, kao da se nikada nije ništa dogodilo. Dobro bi bilo, da se gosp. Wilson za vremena odluči, jer moglo bi se dogoditi, da se rat syrš, a gospoda u Washingtonu našla bi se u novom neprijatnom položaju i morali bi sebi razbijati glave, da li i oni trebaju da sklapaju mir ili ne. Što dalje, biće veća blamaža gosp. Wilsona, koji se blo odlučio da pogubi „njemačku aždaju“, pa sve što je do sada učinio, bila je jedna poslanica za drugom, a danas se poslanicama, objavama i rezolucijama rat ne vodi, — najmanje rat protiv središnjih vlasti.

Ruska revolucija.

Odbor dume primio u svoje ruke vrhovno zapovjedništvo.

Zeneva, 23. marta.

„Echo de Paris“ javlja iz Petrograda: Odbor dume se konstituisao kao vojna uprava i uzeo u svoje ruke vrhovno zapovjedništvo nad vojskom i flotom.

Francuski strah zbog vojničke slabosti u Rusiji.

(Naročiti brzovaj „Beogradskih Novina“.)
Kb. Bern, 23. marta.

O događajima u Rusiji piše „Temps“ u svome uvodniku između ostaloga: U izgledu je velika opasnost. U Francuskoj se pogrešno shvatio, s kakvim pravom odbor radnika i vojnika diktuje odluke, o kojima se u najmanju ruku mora reći, da otud moraju nastupiti zabavni. Ako bi se revolucija pretvorila u paradiju, onda bi budućnost cijele ruske slobode došla u pitanje. Ali bi i čvrstina ruske vojske došla u opasnost, jer su, kako izgleda, dotične težnje u stanju, da oslabe vojničku snagu Rusije. To bi pak za Rusiju bila šteta, koja se ne bi mogla lako popraviti. S obzirom na veliki broj nepismenih ruski se narod može samo obavrzivo izvesti i uputiti putem napredka. Knez Lwow, Miljukov i ostali ministri ulili su četvornom sporazumu, razumljivo se, mnogo više povjerenja, nego li svi nepoznati govornici radničkog odbora u Petrogradu.

Clemenceau o ruskoj revoluciji.

Kb. Bern, 23. marta.

Clemenceau naglašuje u svom organu, da se prema posljednjim vijesti-

ma čini, da privremena ruska vlada počinje popuštati nastojanjima radikalnih revolucionaraca. — I drugi francuski listovi ističu, da sadanji događaji u Rusiji sličje septembarskim događajima 1870. god. u Francuskoj.

„Savjet radnika i vojnika.“

(Naročiti brzovaj „Beogradskih Novina“.)

Haag, 23. marta.

Dopisnik „Daily Chronicle“ javlja iz Petrograda:

Jedini oblak na vidiku haotičan fanatizam krajnjih radikala. Tako zvan „savjet radnika i vojnika“ je tijelo, koje se ne može kontrolisati, ono ima hiljade članova iza sebe, a biraju ga radnici svih tvornica i vojnici iz svih četa ustanikih pukova. Taj radnički i vojnički savjet će svakako uviditi, koliko je zapleten današnji položaj, dokle drugi krajnji elementi žele, da svoje teorije privedu u djelo. Posljedica je toga, da će savjet biti primoran da donosi prehitne i protivvrčne odluke, koje novoj vladi stvaraju teškoće. Medjutim je u subotu stigla vijest, da je umjeren grupa radničkog savjeta u većini, te su se izgledi poboljšali.

Velikisind je izbrisao molitve za carsku porodicu pri bogoslužjenju i najviše duhovstvu potpomaže novu vladu.

Car u Carskom Selu.

Kb. London, 23. marta.

Reuterov ured javlja iz Petrograda: Car je stigao u Carsko Selo, gdje boravi i carica.

Radikalne frakcije dume za okončanje rata.

(Naročiti brzovaj „Beogradskih Novina“.)

Berlin, 23. marta.

„Vossische Zeitung“ javlja iz Stockholma: Socijal-demokratska frakcija dume i radnička frakcija imali su 15. marta sjednicu u kojoj su učestvovali i predstavnici petnaest radničkih saveza. U toj sjednici je poslanik Čajdže naročito naglasio, da današnja vlada, koja je predstavnik interesa buržoazije, može biti samo privremena.

Poslanik Čajdže i Skobelev istupili su iz odbora za javno blagostanje, jer su morali zapaziti, da gradjanске opozicije i ne misle, da sadanje događaje iskoriste za ustanovljenje ruske republike. Sadanja je vlada izraz bezgraničnog ruskog imperijalizma. On je za ruski narod isto tako velika opasnost, kao i apsolutizam.

Radnici će raditi za socijal-demo-

kratske ideale. Sa svim je nemoguće, da će novoj vladi poći za rukom, da uspješno riješi pitanje o snabdjevanju. Za to je danas već i suviše dockan. Jedini je spas za Rusiju, da se rašto prije završi.

Zastoj u ruskoj ratnoj industriji.

(Naročiti brzovaj „Beogradskih Novina“.)

Berlin, 23. marta.

„Telegraphen-Union“ javlja iz Stockholma: Radnici u Petrogradu neće da rade poslove, koji su potrebni za produženje rata. Barutni tvornicu u Ohti i sve municijone radionice posjelo su dumi odane čete. Rad je u tim radionicama sa svim prestao. Govori se, da su izbili nemiri u Odesi, Baku i Tiflisu.

Povlastice za pomilovane.

Kb. Stockholm, 23. marta.

Petrogradski brzovajni ured javlja: S obzirom na teški položaj, ministarski je savjet riješio, da svim policijskim zatočnicima, koji su pušteni u slobodu, dopusti slobodan podvoz željeznicom. Dalje je ministar spoljnih poslova naredio, da se onima, koji se iz inostranstva vraćaju u otadžbinu, dade novčana pomoć. Jednovremeno je ministarski savjet naredio policijskim vlastima, da ne čine neprilika kod zahtjeva i pregledanja iskaznica.

Austro-Ugarska i Albanija.

Sappski biskup, dr. Gjordje Kolesi, koji je prije kratkog vremena bio primljen od cara i kralja Karla u Beču u audijenciju, izjavljuje u „Reichspost“ o budućnosti Albanije: Albanija naših dana često spočitavaju nejedinstvo i nedostatak narodne svijesti. Mora se medjutim naglasiti, da je ovom duševnom stanju jednog dijela pojedinih arbanaskih plemena kriva činjenica, što je otomanska vlada u prošlosti Albanase gotovo posve napustila. Prirodno je dakle, da su plemena koja su prepuštena sama sebi, u velike izvrgnuta utjecaju iz vana, te da su pred tim utjecajima iščekavala uvjerenja i nastojanja pojedinih lica. Tako je bilo privremeno nemoguće, da se pojedini dijelovi zemlje okupe u jednu cjelinu, a najuplunije ličnosti sklone na zajednički rad. Otkako su Arbananju zaposjeli c. i k. čete, iščekavaju ova separatistička nastojanja, te sve političke ličnosti zajedno sa pojedinih vodjama počnu da shvaćaju, šta to znači imati ujedinjenu domovinu i kako je potrebno, da se radi za budućnost i ujedinjenje domovine. A u tom i jest sav rad i djelovanje c. i k. vlade, koja naš narod vodi ovom razumljivanju domovinske

Podlistak.

Franjo Herczeg:

Dobri sin.

Obronak brijega sav se bijelio od rascvjetana gloga i kupine kao burom zapjenjeno more. Na kraju male varošice dopirala je ta bijela poplava, koja je pokrila sav ovaj kraj, pravo do vrtića gospodje Torontal. Cvjetnata pomama badema i kajsijsa, krušaka i jorgovana nabujala je van preko tarabe, njen su valovi kao čipke obigravali sjenicu u vrtu, hvatajući se i niskoga krovića. Bilo je kao da je pramaljeće prebujalo svoju postelju, pa hoće da proguta sav svijet.

Stajali smo na gorskoj stazi pod kamenitim križem, gdje su u davna vremena Labanci s konja sasjekli Abrahamu Töröka, generalisimusa Berčenjeva. Toplo je grijalo proljetno sunce i mirno je nedjeljna zvonjava iz odaljege gradića dopirala do naših ušiju. Meni se činilo, kao da se svaki pojedini glas zvona poput bijela fantoma poput kresavice u laganu luku vije preko obasjanoga obzorja.

Zvonjava je u nama probudila uspomenu na nekadanju školsku misu, od koje smo znali pobjeći, kad bismo se ovdje pri temelju vojničkoga križa kockali, moj drug Lav i ja. Evo nas sad opet ovdje, pa nam se činilo strašno glupo, kako su to preko noć od učenika, koji su se igrali, danas mogli da budnu izrasli, brkati, čangrizavi muževi. Možda nam se samo usnilo, šta se

sve od onda dogodilo... Sveučilište, služba, staranje i čela: ipak je to valjda sve samo san! Opet smo mi mali dječaci, ne igramo se više „veikih“, i opet govorimo svojim tajnim lopovskim govorom.

Niko nas ne razumije, kad riječi obrnuto izgovaramo:
„Caragam it!“
„Pugnam it!“

Valjda bismo se i počupali, te se svojski izmlatili na prostranoj zelenoj ledini, da iza plota nije zaorio jedan glasić, čist kao srebro:

„Gospodine doktore, molim lijepo! I između rasevjetana grmlja — poput najade iz morske pjene — pomogli se lijepa, crnomanjasta djevojačka glavica.

„Gospodine doktore!“
To se ticalo moga prijatelja Lava, pravnoga savjetnika gospodje Torontal.

„Baka Vas moli, ako imate časak vremena...“
„Unuka gospodje Torontal“, reče moj prijatelj.

Kako smo tako u kuću išli sa veselom malom djevojčicom, koja je vraogljasto išla pred nama, korak za korakom, gurnusmo se potajice, kao nekoč dječaci, kada bi pri blatnu vremenu šumareva kćerka pred nama tapkala svojim nožicama u koketnim bijelim čarapama na brvi, što je preko ceste vodila do gimnazije.

Stara gospodja Torontal sjedila je u staklenom koridoru kućice u vrtu. Bila je to srebroska starica rumenih obraza, blagih očiju, koja se s tihim prijetorom smješkala. Od dvadeset

godina već čeka ona svoju smrt, jer je patila na srcu; ali takva raspuknuta čaša više puta duže drži nego čitava. Nikad je još nijesam vidio licem u lice, ali sam dobro poznavao cijelu njenu porodicu, kao i ona moju.

„I vaš prijatelj može čuti što želim“, reče ona, „htjela bih nešto promijeniti u svojoj oporuci...“

„Zar opet?“, odgovori Lav.
„Sobna su vrata bila otvorena, i ja na suprotnom zidu ugledam sliku. Portret momka zapahuljenih usana, od osamnaest godina po prilici — u uniformi husarskoga pukovnika.“

„Mislija sam da će dobro biti, ako i taj mali voćnjak ostavim svome Hanziki...“

Lav zaklima glavom:
„Ali Bože moj, ta prepisali ste mu i svoju kuću!“

„I to“, reče stara gospodja s blagim osmijehom.
„Pa i svoje imanje?“

„I to...“
„A ipak smo tek nedavno o toj stvari uglavili, da baram voćnjak pripame vašemu starijemu, Avgustu?“

„Ali sad sam se ipak premislila, da će bolje biti ostaviti ga mome Hanziki.“

Govorila je to blago se smješeci, kao stidno, ali se ipak razabirala njena nepokolebiva odluka. Lavu ta stvar nikako nije išla u glavu, te pokušava da stariju preokrene.
„Pa zar dakle svome sinu Avgustu baš ništa ne ćete ostaviti?“
„Ta Avgust se nalazi u najpovoljnijim prilikama...“
„Ivan isto tako! Neženja s platom pukovnika!“

„A ako mu se šta dogodi? Ako se njegov materijalni položaj jednog pogorša?“

„To se i Avgustu može dogoditi!“
„O Avgust će uvijek sebi naći pomoći!“

„Avgust je otac obitelji!“
„Ako bi mu se šta dogodilo, Hanzika ga sigurno ne bi ostavio na cje-dilu, ja to znam. U njega je zlatno srce...“

„A zar je možda Avgust rdjav sin?“
„Ah, ta ne govorite tako što gospodine doktore!“

Stara se gospodja blago smiješila; bilo je jasno, ona je samo voljela svoga Hanziku.

Lavu se smrklo čelo.
„Ako mu možda hoćete oduzeti onaj dio, koji mu po pravu pripada, onda vam valja i svoga sina zatajiti!“

Gospodja Torontal mirno klimnu glavom, dok se nasmješljivo djevojče, Avgustova kćerka, umiljato privla uz baku. Zastadoše u razgovoru, a ja pokažen na onu sliku na zidu.

„Je li to možda slika Vašega sina?“
zapitana.

„Moga Hanzike slika“, odgovori stara gospodja s nježnim ponosom.
„Tako mlad, pa već pukovnik?“
„On je još vrlo mlad. — nema mu ni četrdeset.“

„Četrdeset! Na toj je slici, kao da mu je osamnaest godina!“
Starica se zarumeni i ponikne očima.
Ali Leo mi to protumači smijući se:
„Ta slika potječe još iz kadetskoga mu doba — kada je poslije avansirao.“

gospodja bi Torontal svaki put dala doslikati zvijezdu, pa najzad i zlatni ovratnik...“

Smješkao sam se slatkoj prostodušnosti majčina srca, ali sam se uzbilijo kad gospodja Torontal upitljivo u me upre pametne svoje oči, koje su tako čudno kontrastirale s blagim njenim, bezazlenim crtama:

„Kad ste zadnji put vidjeli svoga gospodina sina?“ upitam staru gospodju.

„O Bože — već ga vrlo dugo nijesam vidjela, on živi predaleko odavde, u Bosni, a njegova pukovnja svaki čas može da ostane bez njega... Ali on meni piše, o dal svake godine dugo, dugo pismo. Pa kakve mi samo darove šalje?... I ovaj udobni naslonjač od moga je Hanzike!... Na sve on misli...“

Sad će skoro doći, o Božiću će sigurno doći!...“

„Kad mu budete pisali, isporučite mu, molim, i moj pozdrav“, reče Lav.
„Hvala, hvala... ne ću zaboraviti!“

Oprostismo se i mlada nas djevojčica isprati do uličnih vrata. Ovdje reče:

„Napišite to pismo, gospodine doktore inače nema časka mira od bake...“
„Učinit ću već, drago dijete.“

Na povratku svedem govor na staru gospodju.
„Čudna žena! Jednoga će sina da zataji radi drugoga.“
Lav me u čudu pogleda.
„Kako? Zar je tebi ta stvar nepoznata?“
„Koja stvar?“
„Nu, Hanzikina!“
„Ništa ne znam.“

ljubavi. Naš je narod već davno shvatio, kako je monarhija jedina sila, koja u istinu iskreno nastoji oko ostvarenja ujedinjene Arbanije. To je Austro-Ugarska sad ponovno dokazala svojim djelima, rađajući svim raspoloživim sredstvima na tome, da naš narod odgoji za idealno jedinstvo. Pa ako u početku ovu namjeru monarhije nijesu shvaćali svi Arbanasi, to se nema pripisati neprijateljstvu, nego nesporazumku.

Uspostavljenje je jednoga reda u Arbaniji na najboljem putu i ako još dosad možda nije dosegla namjeravane savršenosti. Teškoće, koje su se u tom pogledu pojavljivale, bile su vanredno velike, pošto se zemlja nalazila u posvećenoj anarhiji. Tomu se ne treba nikada čuditi, pošto treba promisliti, da je u zemlji nicala jedna revolucija, za drugom, najprije protiv otomanske vladavine, a onda protiv srpske invazije za vrijeme balkanskoga a poslije i za vrijeme svjetskoga rata. Te su revolucije narušile u zemlji svaki poredak. Prijatelji se haos do skrajnosti povećao. Neki unutrašnji dijelovi zemlje, planinski predjeli, nijesu uopšte poznavali nikakve vladine sile.

U prkos tim haotičnim prilikama uspjela je c. i k. vlada da pribavi poštovanje vlasti, a mir i sigurnost zemlji. Tako je na primjer vlada mnogo postigla u pogledu predjašnjeg običaja krvne osvete, koja je bila na dnevnom redu, a koja je sad postala rijetkost. Da, sad se krvna osveta s pravom smatra u javnosti kao akt varvarstva, dok je do skoro važila kao izdajništvo. Radosno izjavljuju sad gorštaci, da sad ne moraju više da se tovariše gvozdjem (puškama i jataganima), kad se od doma udaljuju. Sad se već može govoriti o opštem razoružanju; a to je izvela Austrija za godinu dana, ma da su njezine čete imale mnoge druge zadatke da riješavaju. Narod je zadovoljan, što bar može u miru da jede svoj „suvi hljeb“. Naravno, da čete nijesu još mogle sve da dovedu u red i da nesporazumi, koji su ovdje ondje u zemlji izbili imaju da se pripisuju intrigama spoljnih neprijatelja monarhije i zemlje.

Sve vjeroispovijesti ispunjene su dubokim i iskrenim osjećajima odnosi prema monarhiji. Među vjeroispovijestima ne postoji više predjašnja protivnost i nadati se je, da će se ove vremenom približiti i spojiti u čvrst savez, te da sprema našoj otadžbini onu bolju budućnost, koju može samo uz monarhiju postići.

Mi smo svagda isticali, pa i sad naglašavamo, da nas zbog toga monarhija ne smije za dugo godina ostaviti same sebi, ako nije rada, da se zemlja opet vrati u predjašnje haotičko stanje, te da djelo monarhije dodje u pitanje, pošto je Austro-Ugarska do sad već toliko truda i troška podnijela i toliko krvi svojih sinova prolila, da taj cilj postigne.

Budućnost će pokazati, da Arbanija pod mudrom upravom i organizacijom c. i k. vlade ne će biti zemlja, za koju su izvjesni finansijski krugovi tvrdili, da ne vrijedi toliko trud. Iz usta časnika slušamo izlive ushćenja o ljepotama i čarima naše zemlje. Mi imamo odlične luke i ribom bogata jezera i rijeke, a za poljoprivredu se prestire široka ravnica od Škodre do Preveze, pa Kosovo polje, a sve je to do sad slabo obrađivano a obradeno propadalo, jer nije bilo uredjenog izvoza. Stručnjaci su utvrdili, da su naše gore bogate mineralnim blagom. Stočarstvo i poljoprivreda procvjetaće, čim se red u zemlji odomaci.

„Siromah dečko pao je u Bosni. Godine 1878. otišao je onamo kao poručnik, i prvo mu je tane prosviralo grudi... Pokopan je na savskoj obali.“

„Šta ti veliš! — Pa njegova mati šta o tome ne zna?“

„Stara je gospodja onda baš ležala na smrt bolesna, a porodica joj je zatajila smrt njena djeteta. Poslije se opet malo pridigla, ali liječnici rekoše, da bi prva uzrujanost mogla privedi katastrofi...“

Tako je došlo, te je podržavana pobožna laž. Kad je stara gospodja počela sumnjati, onda su stali krivotvoriti pisma Hanzikinim rukopisom, a kad je poslije bivala nestripljivom radi sporoga avansmana njena sina, onda je siromah Hanzika stao avansirati, — također krivotvorenim dokumentima. Danas je on već pukovnik... Nije teško bilo, — gospodja nikad ne ide iz kuće i iz vrta, a njena služnjačad i prijatelji kuće upućeni su u tajnu. I u varošici mnogi misle, da Ivan Torontal još živi i da je na čelu jedne pukovnije...“

Opet stignemo do kuručkoga križa, te sjednemo na kamen obrasao mahovinom.

„Pa je li stara gospodja sretna?“

„Pravo da kažem, njezina je sreća baš tako pozitivna, kao i sreća bilo kojega od nas...“

Umuknemo, te se nasred nabujaloga proljetnoga daha prepustimo svojim mislima o staroj gospodji, kojoj instinkti najčinja srca više ljubavi priklanja jednomu sinu, nego drugomu. Toga jednoga, koji je prikladan, viteški, vjeran služnosti, nježan i zahvalan, koji blaguje za jednim stolom s nadvojedama kojega Njegovo Veličanstvo običaje

Vlada će imati u Arnautima elementarni sponoban za kulturu. Arnauti sami žele uvodjenje modernih ustanova i smatrali bi željeznicu kao lijep početak ovog nastojanja. Rijeke, koje se razlijevaju, treba solidnim načinom ograničiti na njihova korita, kako bi se dobilo zemlje za obradivanje. A da bi se moglo u svima tim i drugim korisnim pravcima napredovati, potrebno je da se svuda otvaraju narodne škole, iz kojih će Arbanasi izlaziti kao dobri činovnici, sudije i profesori.

Neograničeni podmornički rat.

Potopljen američki parni brod „Healdton“.

Kb. Amsterdam, 23. marta.

Iz Terschellinga javljaju: Američki je parni brod „Healdton“ potopljen kod Doggerbanka 21. o. m. u 8 sati na večer. Brod je spustio 3 čamca za spasavanje, među njima jedan čamac s 8 mornara posade. Tih je osam mornara spasila jedna torpednjača. Jedan je mornar posade putem umro. Za sudbinu se ostalih dvaju čamaca ne zna. Drži se, da je prilikom eksplozije parnoga kotla poginulo 14 ljudi.

Kb. Ymuiden, 23. marta.

Holandijski je parni brod „Java“ stigao u Vlardingena sa 13 ljudi, spašenih sa potopljenog američkog parnog broda „Healdton“. — „Healdton“, koji je s tovarom od 6000 tona petroleja plovio iz Philadelphia, potopljen je topovskim hicima od jedne njemačke podmornice. Od posade, koja je brojala 41 mornara, spasilo se njih 20, dok su ostali poginuli.

Povratak „Möwe“.

O sretnom povratku „Möwe“ piše kapetan Persius u jednom berlinskom listu: „Möwe“ je na svom povratku neprimjetno prodrla kroz engleske predstražne linije. Poslije otpočetog rata 1914. god. mi nijesmo ni malo sumnjali, da će naše krstarice u tuđini poslije kratkog ili dužeg vremena postati žrtve naših neprijatelja, no onaj uspjeh koji su one, na čelu sa „Emdenom“, za nas postigle, ne bi nikog mogao smatrati mogućim. Sad je „Möwe“ po drugi put asvjedočila, da je njena posada prožeta „Emdenovim“ duhom. — „Post“ piše: Druga plovidba „Möwe“ ima značaj one štete za ugled Engleske, koja se ne može popraviti. I socijal-demokratski „Vorwärts“ slavi drugu plovidbu „Möwe“.

Amerika i središnje vlasti.

Njemačko-američki sukob.

(Naročiti brzojav „Beogradskih Novina“)

Haag, 23. marta.

Prema izvještajima dopisnika „Daily Chronicle“ — a je Lansing, pri čemu običnog prijema novinara, izjavio, da je položaj i suviše ozbiljan, a da bi mogao o njemu govoriti. Poslije potopjenja tri američka broda nestalo je svake nade za mirno riješenje.

Ministarstvo mornarice dobilo je naredjenje, da odmah otpočne s gradnjem 200 malih torpednjača. Gradjenje istog broja torpednjača ustupljen je privatnim tvornicama.

Wilsonijada.

Kb. Berlin, 23. marta.

„Vossische Zeitung“ piše: Wilson bi vrlo rado želio, da Njemačku primka na objavu rata. Ali za slučaj, da Njemačka ne će da objavi rata, da bar primi na se moralnu krivicu za ratni položaj, koji bi Wilson želio.

odlikovati... Koji bi bio uzor hrabra vojnika i valjana sina, — kad ne bi imao u jednu tajnu manu, — da je već mnogo godina mrtav.

Savremeno građansko pravo za Bugarsku.

U sobranju je podnijet nacrt novog građanskog zakonika. U svojoj riječi, kojom je ministar pravde sproveo poslanicima zakonski nacrt, ističe se, da se dosadašnji građanski zakon, osnovna na zastarjeloj osnovi, koja ne odgovara savremenosti. Njemu su kao izvori služili: Code Napoleon iz godine 1804., talijanski građanski zakon za obligaciono i ugovorno pravo, za pravo naslijeđja, imovine, vlasnosti i službenosti, i belgijski zakon za pravo povlastica i hipotekarno pravo. Pa i u samim tim zemljama važili su izvori kao zastarjeli i prestignuti, pa su i tamo zamijenjeni novim zakonskim odredjenjima.

Sad i Bugarska želi, da svoje pravo usavremeni. Taj korak svjedoči o naprednom duhu Bugarske, koja u sred bijesnila svjetskog rata, koji i našu zemlju u samom temelju potresa, pristupe tako važnom kulturnom radu.

U prijedlogu se vidi, da su se bugarski zakonodavci poslužili najsjajnijim i najbogatijim izvorima, i to njemačkim građanskim zakonom. To veliko zakonsko djelo ishod je 20-togodišnjeg trudnoga rada najzabranijih ljudi nauke i prakcije.

U znamenitoj ajednici Reichstaga od 17. januara 1896. podnio je knez Hohenlohe prijedlog, na kome je rad otpočet septembra 1874., ovim riječima: „Ovo djelo, koje je poteklo iz prvog

Borbe u Mačedoniji.

Neprijateljski gubitci na mačedonskom bojištu.

(Naročiti brzojav „Beogradskih Novina“)

Budimpešta, 23. marta.

Neki listovi javljaju iz Sofije: Na zapadnom je mačedonskom bojištu francusko-talijanska navalna snaga posve mla s lomljena. Deset su punih dana navaljivale njihove najbolje čete, no u prkos toga nijesu mogli neprijatelji da osvoje ni stope zemljišta. U tim je svojim bezuspješnim napadajima izgubio neprijatelj 50.000 mrtvih i ranjenih.

Ratni krediti u Sabranju.

(Naročiti brzojav „Beogradskih Novina“)

Sofija, 23. marta.

Sabranje je danas glasalo o ratnim kreditima od 535 milijuna. Ogromna je većina glasala za kredite. Iuzimajući uže socijaliste sve su stranke glasale za kredite.

U toku debate, koja je trajala nekoliko dana, govorili su prvaci svih stranaka.

Bivši ministar Gešov je u svome govoru izjavio, da se danas, kad se Bugarska nalazi na domaku svojih narodnih ideala, mora vladi i vojsci odobriti sve ono, što je potrebno da se uspješno završi veliko djelo.

Poslanik Malinov je slavio uspjehe bugarske vojske i njenih vojda. Prelazeći na spoljnu politiku rekao je, da se pravac, koji sada postoji, mora i dalje održati. Za uspješnu budućnost Bugarske neophodno je potrebno, da odnosi prema saveznicima budu uvijek što iskreniji.

Ministar vojni Najdenov je izjavio, da je položaj na svim frontovima potpuno povoljan. U bugarskoj vojsci je porasla i snaga i samopouzdanje. Dosadnji gubitci su daleko izostali iz onih u balkanskom ratu. Svoju izjavu, koja je primljena opštim odobravanjem, ministar je završio, da je prožet uvjerenjem, da će stvar saveznika biti okončana najpovoljnijim načinom, na blagostanje svih naroda.

Borbe na zapadu.

„Times“ o njemačkom odstupanju.

Kb. London, 23. marta.

„Times“ u svom uvodniku opominje svakoga, da se čuva prenatrženog zanosa povodom napredovanja saveznika na zapadnom frontu. Doista je prijatna stvar, što je toliko francuskog zemljišta vraćeno, ali se s druge strane mora priznati, da je njemačko povlačenje do sad prilično dobro izišlo, i da su Nijemci tom prilikom vrlo malo ljudi izgubili, a ni jedan jedini top.

Tri zone napuštenih njemačkih položaja.

Kb. Berlin, 23. marta.

Poznati švajcarski književnik Stegemann dijeli napuštene njemačke položaje u tri zone. Prva je od prilike deset kilometara duboka i predstavlja sistem rovova, koji je jakim paljбом toliko oštećen, da se ne može više upotrijebiti. Iza ove je druga zona, duboka 10 do 15 kilometra i potpuno razorena. U toj će zoni Francuzi i Englezi imati veliku muku, jer moraju da se ukopavaju, a uz to se udaljuju od svoje baze, te će im biti poteško da dovlače ratni materijal, topove i municiju. Treću zonu nije neprijatelj još zauzeo. Stegemann naročito ističe, da će neprijatelj tu treću zonu i njemačke položaje u njoj tek morati da izvobji.

oduševljenja zajedničke otadžbine, podnosim ja sada Reichstagu, u kome proživljujemo uspomenu na ono veliko doba, kome smo blagodarni za ustanovu države.“

Te bi riječi mogla i naša vlada ponoviti i primiti ih kao svoje. I mi proživljujemo veliko doba i borimo se za veliku budućnost jake i zajedničke otadžbine, kome će savremeno građansko pravo podariti temeljnu društvenu čvrstinu.

Mnoga mjesta novog zakona su uzeta potpuno iz njemačkog prava. Po sebi se razumije, da je svuda vodjeno računa o društvenim i političkim ustanovama zemlje. Zakonski nacrt u svom dosadašnjem obimu havi se u: 1. ličnim pravom: prirodna lica, pravna lica (udruženja, zadužbinama, pravna lica javnog prava); 2. Trgovinskim radovima: radnost, izjava volje, ugovor, uslov, opredjeljenje vremena, zastupanje, punomoćje, pristanak, odobrenje, rokovi, zastarjelost, vršenje prava, samoodbrana, samoodricanje, osiguranje.

Uvod nacrtu obećava, da će uskoro slijediti i drugi dijelovi građanskog prava, i to: obligaciono pravo (pravo odnosa duga), stvarno pravo, porodično pravo i nasljedno pravo. Sva ta pravna opredjeljenja oslanjaju se na njemačko pravo. Vlada želi, da novi zakonik stupi na snagu 1. januara 1920. godine.

Novi će zakon popuniti mnogo prazninu u našem pravničkom životu, koje su se jako osjećale, i izravnaće neravnine naših zakona svojom potpunom tehnikom.

Želja je naša, da se ovaj zakon u

Francuska.

Briand protiv Ribot-a.

Kb. Bern, 23. marta.

Prema francuskim listovima izjavio je bivši francuski ministarski predsjednik Briand nekim liberalnim poslanicima ljevice, da će, čim mu se pruži prilika, pokušati, da sruši Ribot-a. U tome će ga nastojanju podpirati listovi, koji s njime simpatišu, i to: „Figaro“, „Matin“, „Petit Parisien“, „Li Berte“. Briand će učiniti sve moguće, kako bi opet došao do vlasti.

Grad i okolica.

Dobrotvorna sedmica u korist c. k. fonda za udovice i siročad te k. ugarskog ureda za ratnu skrb.

Pripreme za dobrotvornu sedmicu u podjednaku korist c. k. fonda za udovice i siročad te k. ug. ureda za ratnu skrb, koja će se u Beogradu održati od 26. marta do 1. aprila, u punom su toku. Ima već nedjelja dana, od kako jedan naročiti odbor gospodja i gospode ulaže sav svoj trud, da ova dobrotvorna sedmica u moralnom i materijalnom pogledu što bolje ispane. Natporučniku pl. Ocskay-u, koji je preuzeo aranžiranje svih priredaba, uspjelo je, da osigura sudjelovanje uvaženih umjetničkih sila, čija su imena već sama po sebi dovoljno jamstvo za izvanredni umjetnički užitak. Kod symphonijskog koncerta, koji 26. o. m. stoji kao prva priredba cijeloga programa, koncertirati će priznata garnizonska glazba 4. pješačkog puka, a publika će se te večeri imati prilike upoznati sa koncertnom pjevačicom Stefi Hegyesi i opernim pjevačem Neumannom. Mlada će umjetnica pjevati među ostalim arju paža iz opere „Hugenotti“ te neke pjesme od Alabieffa i Dienzla, a snažni će tenorista Neumann nastupiti takodje sa biranim i bogatim programom.

27. o. m. biti će priredjeno variétesko veče. Odbor se pobrinuo, da to veče svakomu ostane u ugodnoj uspomeni. Od velikog i raznolikog programa te večeri možemo već danas upozoriti naročito na pjesne (igračke) kreacije sestara Forelli, a gotovo ne moramo ni spominjati, da je poskrbljeno i za humoriistički dio te večeri.

Prijatelji literature imaće prilike da se 28. i 31. o. m. podaju svome užitku. Tih će dana gostovati bečki umjetnici pod upravom poznatoga umjetnika Antona Tillerera. Prvog će se dana (28. o. m.) prikazivati „Anatol“ od Arthura Schnitzlera, a 31. o. m. aktovke „Zahitjevi motala“ od Otta Ericha Hartlebena, „Literatura“ od Arthura Schnitzlera i „Predvečerje“ od Otta Eisen-schnitza. 30. o. m. prirediti će bečki umjetnici veselo veče. Davaće se vojnička šala iz dobrih starih vremena „Die dritte Eskadron“ od Bernharda Buchbindera. Kad još spomenemo, da u svim tim predstavama sudjeluju samo najbolje bečke glumačke sile, onda može svako sam da stvori sud o užitku tih večeri.

Čisto društveni karakter imaće večeri 29. marta i 1. aprila. Spremanju se ugodna izmenadjenja, te je sigurno da će te večeri u pojedinim časničkim menažama proteći vrlo animirano. To se već danas može preorci iz velikih priprema, koje čini u tom pogledu natporučnik Just. Biće to u punom smislu te riječi zabavne večeri uz glazbu, pjesmu i neusiljeno veselje, koje će, nema sumnje, i opet jednom dokazati, da pravo dobro-

sobranju temeljno i brzo prouči, kako bi uskoro mogli uživati njegove blagodeti.

MALI PODLISTAK.

Ratne slike hrvatskih umjetnika.

Kako je poznato, boravili su hrvatski umjetnici slikar O. Iveković, i kipar profesor R. Frangeš na bojnopolju u svrhu, da ondje proučavaju motive za slikarsku i kiparsku umjetnost, pa su neki njihovi prijašnji radovi bili izloženi nedavno u ratnoj izložbi u Zagrebu. Sada su ča umjetnika izradili nekoliko novih djela, te ih izložili za prijatelje i znance u zagrebačkom umjetničkom ateljeru. U ateljeru prof. Frangeša pobudjuje osobito pozornost impozantni i u tančine savršeno izradjeni kip, koji prikazuje nadvojvodu Eugena na konju u bronci. Ovo će djelo umjetnik ponijeti nadvojvodu na frontu, kamo doskora polazi na daljnje studije ratnih prizora. Vrlo je zanimiv kip vojskovođe Borojevića također na konju, koji će umjetnik isto tako na ratištu predati general-pukovniku Borojeviću. Nadalje pobudjuje pozornost „Varaždina na konju“, prikazujući varaždinskog vojnika. Taj je kip kupila varaždinska gradska opština za svoje prostorije. Od neobičnog je dojma „Transport topa“, koji pokazuje čitavu masu ljudi, koji strahovitim naporom vuku veliki mornarski top na kopnu. Ovo je djelo kupio ratni muzej arsenala u Beču. Osim toga izložen je veoma popularni šestinčan „Zmiš“, koji je oteo talijansku zastavu. Na koncu valja spomenuti i vojnika na straži, koji je od mistična

tvorstvo, prava plemenština može da dođe samo iz dubine onoga zdravoga srca, koje se i samo veseli životu.

— Prodaja karata za gore navedene priredbe vrši se od juče, 23. marta u 3 sata poslije podne, za časnike u mjesnoj etapnoj menaži, a za vojnike u administraciji „Beogradskih Novina“.

Izdavanje potrošačkih listova za brašno za mjesec april.

Kotarevi opštine grada Beograda otpočeće od 26. o vog mjeseca izdavanje potrošačkih listova za brašno za mjesec april. Izdavanje vršiće se po ulicama, t. j. svakoga dana samo izvjesne ulice moćiće dobiti istoga dana potrošačke liste, drugog dana druge ulice i tako dalje.

Izdavanje lista vršiće se ovim redom:

I. kotar.

26. marta moćiće dobiti potrošačke listove građanstvo samo iz ulica: Sumadijske, Rudarske, Sveto Savske, Obridske, Krušedolske i Zorine.

27. marta: Makenzijeve, Katanićeve, Avalske, Branicevske, Malajničke, Mutapove i Sokolske.

28. marta: Mačvanske, Čuburske, Prištinske i Orlovske.

29. marta: Zlatiborske, Laudanove i Vodovodne.

30. marta: Dubljanske, Senjske, Krajinske i Bojanove.

31. marta: Sumatovačke, Grahiovske, Vardarske, Cvetne i Grčića Milenka.

II. kotar.

27. marta iz ulice: Zorine, Vrtljarske, Kočine, Avakumove i Mileševske.

28. marta: Stiške, Spojne, Muapove i Kopaoničke.

29. marta: Trnske, Hadži Prodanove, Hadži Gjerine i Mlatišumine.

30. marta: Makenzijeve, Poslaničke, Gimnazijske i Vodovodne.

III. kotar.

26. marta iz ulice: Smiljaniceve, Danićeve, Zorine i Dobrinjske.

27. marta: Kralja Milutinove, Beogradske, Prote Mateje i Devojačke.

28. marta: Braće Nedića, Gimnazijske, Makenzijeve i Dvorske.

29. marta: Kralja Milana, Poslaničke, Resavske i Mišarske.

30. marta: Studeničke, Nemanjine, Miloša Velikog i Balkanske.

31. marta: Staro Crkvene i Kraljice Natalije.

IV. kotar.

26. marta iz ulice: Topčiderske.

27. marta: Miloša Velikog i Sumadijske.

28. marta: Birčaninove, Hajduk Veljkov Venac i Moravske.

29. marta: Resavske, Milutinove i Miloša Pocerca.

30. marta: Vojvode Milenka i Durmitorske.

31. marta: Bolničke, Deligradske i Nemanjine.

V. kotar.

26. marta iz ulice: Lomine, Kraljice Natalije, Balkanske i Pajsijeve.

27. marta: Staro Crkvene, Donje, Nemanjine i Kameničke.

28. marta: Kralja Milana, Kneza Mihajla, Prizrenske i Zeleni Venac.

29. marta: Kosmajske, Brankove i Carice Milice.

30. marta: Obilicev Venac, Topličin Venac, Kosančićev Venac, Knez

Slikar Oto Iveković izradjuje u svome ateljeru veliku sliku „Prelaz preko Drine“, koju je nabavila naša 25. dom. pukovnija. Slika prikazuje rijeku i okolice Drine sa dalekim i visokim brdinama s one strane obale te vojsku, koja u tuči taneta prelazi preko rijeke. Nadalje izradjuje Iveković sliku generalnog štopa 13. zbora na bojnopolju i još mnogo vrlo zanimljivih manjih studija, što ih je umjetnik sakupio prigodom posljednjeg boravka na bojnopolju 13. vojnog zbora.

„Priroda“, br. 3., mart 1917.

popularni časopis Hrvatskog prirodoslovnog društva u Zagrebu. Uredjuje dr. F. Tučan. Ovaj broj imade slijedeći sadržaj: F. Tučan: Svjedoci davnine; A. Heinez: Iz herbarija naših narodnih pjevača; N. N.: Crnačko plemo Nsakara; L. V. Svarc: Životi pod vodom. (Vidi naš jučešnji podlistak. Op. Ur.) Iz života nekih majmuna. Oštra kod Gospića. Divovi u carstvu brojeva. Željeznica s jednom tračnicom. Cemu sve služi elektriciteta? Najveća električna centrala na svijetu. U razgovorima imade iz zanimljivih članci od velikoga interesa. „Priroda“ je danas jedan od najviše čitanih hrvatskih časopisa, a kako je učila u volju čitalačke publike razabira se odatle, što je prva naklada od 4000 primjeraka posve raspačana, pa se moralo pristupiti novom izdanju 1. broja. Za naše prilike to je neobična pojava i najrečitije govori o valjanosti „Prirode“. „Priroda“ zaslužuje svaku preporuku. Cijena je listu 5 K, a preplata se šalje uredništvu, Zagreb, Demetrova ulica 1.

Mihajlov Venac, Ivan Begove i Čubrinc.

31. marta: Jug Bogdanove, Pop Lukine, Kraljevića Marka, Javorske Lovčenske i Bogojavljenke.
1. aprila: Kneginje Ljubice, Jakšičeve, Vuka Karadžića, Delijske, Uskočke i Trgovačke.
2. aprila: Kneza Lazara, Gračaničke, Rajičeve, Saborne, Fruško-Gorske, Carinsko Pristanište i ostale.

VI. kotar:

26. marta iz ulice: Strahinjica Bana, Jevremove i Jovanove.
27. marta: Dušanove, Pozorišne, Dositijeve i Dobračine.
28. marta: Kneginje Ljubice, Kapetan Mišine, Višnjičeve i Knez Mihajlove.
29. marta: Saborne, Vatrogasne, Jugovičeve Veliki Trg.
30. marta: Ružine, Riga od Fere, Simić, Kosačine, Trojanske, Zmajev, Zmaj od Noćaja i Kratke.
31. marta: Knez Mihajlov Venac, Čika Ljubine i Cara Uroša.
1. aprila: Uskočke, Rajičeve, Obiljev Venac, Knežev Spomenik, Kneza Milete, Kolarčeve i Vuka Karadžića.

VII. kotar:

26. marta iz ulice: Avramove, Izraeljeve, Jevrejske i Mojsijeve.
27. marta: Knez Mihajlov Venac, Kneginje Ljubice, Pančičeve, Banatske i Bačvanske.
28. marta: Cara Dušana i Cara Uroša.
29. marta: Despota Gjurgja, Dračke (Ribarske) i Kapetan Mišine.
30. marta: Kničanirove i Princa Evgenija.
31. marta: Saborne i Sibinjanin Janka.
1. aprila: Skender Begove i Visokog Stevana.

VIII. kotar:

26. marta iz ulice: Botaničke, Carigradske, Knez Miletime i Budimske.
27. marta: Vidinske, Drinčičeve, Gunduličevog Venca i Hercega Stevana.
28. marta: Vršačke, Senjanin Ive, Pozorišne i Dositijeve.
29. marta: Dobračine, Kneginje Ljubice, Dušanove i Mitačke.
30. marta: Radničke, Miletičeve, Platnarske i Pančevačke.
IX. kotar:
26. marta iz ulice: Vidine, Močvarne, Bistričke, Vidinske i Takovske.
27. marta: Uske, Gjušine, Gornjo Paljanske, Slijivarske i Grobljanske.
28. marta: Botaničke, Šajkaške, Knez Miletime i Karaburna.

X. kotar:

26. marta iz ulice: Bitolske, Bugaričeve, Daničičeve i Gunduličeve.
27. marta: Hilendarske, Janjičeve i Knez Miletime.
28. marta: Kolarčeve, Kopitareve, Kosovske i Kralja Aleksandra.
29. marta: Makedonske i Pivarske.
30. marta: Ružine, Simine i Skopljske.
31. marta: Teodosijeve, Vidinske i Terazijske.
1. aprila: Visoki Dežani, Vlajkovičeve i Šafaržikove.

XI. kotar:

26. marta iz ulice: Kralja Aleksandra.
27. marta: Takovske.
28. marta: Ratarske.
29. marta: Bitolske.
30. marta: Starine Novaka i Vladetine.
31. marta: Miročke i Donja Palilula.
1. aprila: Grobljanske, Jaseničke, Male, Trkalište i Taš Majdan.

XII. kotar:

26. marta iz ulice: Ratarske, Kralja Aleksandra i Grobljanske.
27. marta: Slavuijske, Hadži-Mustašine, Slijepe, Čirila i Metodija i Petraljijske.
28. marta: Niške, Rasinske, Nono Školske i Cvjetne.
29. marta: Gjevgljelske, Gjuriceve, Miličičeve, Poljske i Veljkove.

XIII. kotar:

26. marta iz ulice: Trn, Novopazarske, Mileševske, Vojvode Dragomira, Vojvode Protića i Žičke.
27. marta: Prištinske, Vodovodne, Mokroluške, Čika Pavlove, Požarevačke, Sredačke, Uzičke i Žičke Poljane.
28. marta: Singeljičke, Hadži-Ruvimove, Pocerške i Gružanske.
29. marta: Poštanske, Sloboda, Poljske, Ivkovičeve, Svešteničke, Nove, Grčić Milenka i Vojislava Ilića.
30. marta: Ratarske, Ivine, Čučuk Stanine, Stražnje, Krive, Kralja Aleksandra, Hajduk Veljkove i Kamenovića Vinograd.

XIV. kotar:

26. marta iz ulice: Mačvanske i Laudanove.
27. marta: Dragačevske i Dubljanske.
28. marta: Oraničarske i Podgoričke.
29. marta: Šumatovačke i Reonske.
30. marta: Šumadijske, Hadži Milentijev i Rudničke.
31. marta: Nebojšine, Brančevske i Svetog Prohura.
1. aprila: Čuburske, Valjevske i Gospodarski put.

2. aprila: Topčidersko Brdo i Banjičko Brdo.

XV. kotar:

26. marta: Majdanske, Vinogradske i Dečije.
27. marta: Graničke i Brdske.
28. marta: Baštenske, Senjačke i Velikog Miloša.
29. marta: Prva, Druga i Treća ulica Djurdjevog Brda.
30. marta: Četvrti, Peta i Šesta ulica Djurdjevog Brda.
31. marta: Sedma i Osmi ulica Djurdjevog Brda.
1. aprila: Topčidersko Brdo, Topčider, Košutnjak i Banovo Brdo.

Čukarica:

26. marta: iz ulice: Čika Ljubine i Zadrugarske.
27. marta: Uske i Sindeličeve.
28. marta: Careve i Knez Mihajlov Venac.
29. marta: Trgovačke.
30. marta: Hajduk Veljkove i Saborne.
31. marta: Vatrogasne i Majdanske.

Rimokatolička služba božija.

Sutra u nedjelju, (25. marta), službe se:
1. U konaku: u 8 sati u jutro sv. misa za vojnike, na kojoj ima slobodan pristup građanstvo. U 10 sati propovijed i sv. misa za talijanske zarobljenike.
2. U župskoj crkvi (Poslanička ulica): u 8 sati u jutro sv. misa za školsku djecu. U 10 sati prije podne hrvatska propovijed i pjevana sv. misa.
Po podne u 3 sata večernja.
U radne dane počima prva sv. misa u pol 7, a druga u pol 8 sati u jutro.
U korizmi svakoga petka po podne u 5 sati križni put.

Pomognite beogradsku sirotinju!

I pored obilate pomoći, kojom se pomaže beogradska sirotinja, kako u novcu, tako i brašna i drvima; pored besplatne lekarske njege i besplatnih lijekova u slučaju bolesti, ipak se nema dovoljne mogućnosti da se pomoć ukaže svima onim licima kao i porodica, koji pomoć traže i mole na razne načine i u raznom obliku; što i daje povoda, da se može apelovati i na plemenitost dobrih i milostivih ljudi, koji su u mogućnosti, da čine dobra djela i da se oni zamole, da svojim većim ili manjim prilozima priteku u pomoć jadnim i nevoljnim licima i porodicama. Zato će ih pratiti topla zahvalnost ovih sirotih ljudi, a oni će moći biti uvjereni, da su čineći milosrdna djela odazili se i svojoj savesti i društvu i Bogu.
Priloge će za gornju cilj primati sirotinjsko odeljenje opštine grada Beograda, kome treba poklone i upućivati.

Umrla.

Katarina, udova Gavrila Popovića, biv. vojnog sudskog pukovnika u mirovini, preminula je 22. marta ove godine.

Beogradski Orfeum.

Sutra će se za građanstvo davati popodnevna predstava i to u pol 6 sati. Sve će angažirane sile nastupiti sa posve novim atrakcijama. Birani program i precizna izvedba privući će zacijelo, kao i posljednji put, mnogobrojnu publiku.

Kupovanje ukradenih životnih namirnica.

Gđja. Ruža Milutinović uapšena je i predata c. i k. policijskom zapovjedništvu zbog kupovanja ukradenih životnih namirnica.

Prikriven bakar.

Prilikom pregleda izvršenog u podrumu jednog beogradskog hotela nadjeno je oko četrdeset kilograma bakarnih i mesinganih predmeta. Svi ovi predmeti predati su središtu za skupljanje metala.

Traže se:

Niže imenovana lica umoljavaju se da se javi lično ili da pošlu tačnu adresu gdje se nalaze:
I. Društvu Crvenoga Krsta u c. i k. vojnoj glavnoj guberniji u Beogradu, Simina ulica broj 21:
Gospodje: Poleksija Milovana Marinkovića; Ružica Gjurice, činovnik ministarstva finansija.
G. Jovan Dj. Tasić, carinik iz Skoplja.
Činovnici monopola: Ilija Tipa; Petar Ačimović; Lazar Tomić; Ilija Krstić; Kosta Stamenković; Avram Finci; Luka Eraković i Ružica M. Glišić.

Radnici fabrike duvana: Petar Parezanović; Rista Radovanović i Djordje Erlić.
G. Mihajlo Karaklajić, opančar, Lazarevac, za Živku i Jelku Vesić, g. Jovan Obradović.
II. G. Mihajlu P. Miloševiću, učitelju u Beogradu, Kosančićev, Venac 10:
Gospodja supruga Vladimira K. Petrovića, učitelja iz Beograda.

Javna prodaja.

Po odluci Starateljskog Suda izložice se javnoj prodaji zaostavština pok. Donke Ruzinadović, na dan 20. aprila u stanu u ulici Fruskog orskoj broj 5.

Prodaja će početi u 9 sati prije podne.

Pozivaju se kupci, da na ovu prodaju dođu.

Izveštaj prijavnog ureda.

23. marta: prijavljeno 73, objavljeno 20, seoba 37; u hotelima prijavljeno 117, objavljeno 146, ostalo u hotelima prijavljenih 227.

Posljednje brzojavne vijesti. Izveštaj njemačkog vojnog vodstva.

Kb. Berlin, 23. marta.

Zapadno bojište:

Zbog više napadaja vlastitih i neprijateljskih izvidničkih odjeljenja, ojačala se topnička djelatnost na flandrijskom frontu i u odsjeku Arrasa. Ondje smo zarobili nekoliko neprijateljskih vojnika. Francuske čete, koje su uznapredovale s obje strane St. Simona preko Somme i erozatskog kanala, odbačene su jednim napadajem preko ovoga odsjeka. Neprijatelj je pretrpio krvave gubitke, izgubio 320 zarobljenika, kao i više mašinskih pušaka i kola. Između Oisne i Aisne razvili su pred veće bojevi zapadno i južno od Margivala. Napadaj jakih francuskih sila odbijeni su vatrom i protivnapadom. Neprijatelj je kod tih napadaja pretrpio velike gubitke. Naše je topništvo nalazilo i izvan ovoga bojnoga polja dobrih ciljeva na mjestima, gdje su se sakupljale i kretale neprijateljske čete. U šumi La ville-au-bois izlazio je jedan francuski napadaj, preduzet poslije jake vatre. Kod Vatroville-a u nizini Woeyre donijelo nam je jedno vlastito poduzeće 12 zarobljenika i 2 mašinske puške.

Istočno bojište:

Nije bilo većih borbenih djelatnosti.

Mačedonsko bojište:

Osim jednog neuspjelog djelimičnog napadaja na uzanom prostoru između jezera te pojedinačne topničke vatre bili su Francuzi južno od Bitolja mirni. Jedna je od naših letilica u noći od 20. na 21. marta bacala s uspjehom bombe na engleska postrojenja kod Mudrosa i na ostrvo Lemnos. Letilica se povratila nepovrijeđena u svoje pristanište.

Prvi zapovjednik glavnog stana pl. Ludendorff.

Ruska revolucija.

Proglas radničkog odbora.

(Naročiti brzojav „Beogradskih Novina“)

Frankfurt, 23. marta.

Preko neutralnih zemalja stigao je u Njemačku cenzurirani proglas, kojega je središnji radnički odbor uputio na radništvo u Rusiji. Ruska socijalna demokracija zahtjeva, da se cijelo privatno imanje članova carske kuće zaplijeni i razdijeli među seljake. Proglas se završuje oštrim riječima protiv nove vlade i veli:

Radnici!

Vi ste nosioci revolucije u Rusiji! Vaša je krv tekla potocima, da se oslobodite tirana. Ovi su vas i opet prevarili. Vi tražite hleba, slobode i mir!

Hleba imate danas manje nego prije, a mir je dalje nego je ikada bio, a vaša sloboda ostala su puka obećanja. Radnici, ne vjerujte obećanjima građana, koji nastoje, da za sebe iskoriste pobjedu, koju ste vi izvojevali svojom krvlju.

Radnici, vi možete da budete gospodari u Rusiji! U vašim su rukama sve najvažnije i najveće vojničke tvornice u Rusiji. Nedajte se prevari i obećanjima, nemojte raditi, nego budite spremni, da radite po zapovjedima, koje ćete primiti od središnjeg radničkog odbora.

Mi tražimo, da se odmah pvedu pregovori za mir pod našim nadzorom i u najkraće vrijeme, a poslije toga, da se odmah pvede u cijelosti socijalistički program, a ujedno oslobode sva strana plemena u ruskoj državi.

Potpisani su: Čajdže i Cenkel.

Finska i sjeverna mornarica nalaze se u rukama socijalnih revolucionara.

(Naročiti brzojav „Beogradskih Novina“)

Stockholm, 23. marta.

Sve više postaju jasnije prilike u Rusiji i kraj svih vijesti brzojavne agencije, koja je sada u rukama djeteta. Nije istina, da se sjeverna mornarica pridružila novoj vladi. Mornaricom u Sjevernom moru raspolaže zapravo socijalni demokrat Škobeljev, drug i pristalica Čajdže. U njegovim su rukama i Finska. Slobodna i nezavisna Finska je vrlo važan faktor kod sporazuma sa Njemačkom.

Krvavi sukobi u Kijevu. (Naročiti brzojav „Beogradskih Novina“)

Berlin, 23. marta.

Javlja se sa ruske granice: Metropolita Vladimir priredio je u čast cara u Kijevu veliku procesiju, na kojoj je sudjelovalo više od 40.000 ljudi. Prisutni su nosili razne ikone i slike cara i carske porodice. Revolucionari i vojnici dočekali su procesiju i došlo je do vrlo krvavih sukoba, kod kojih su ostali kao pobjednici pristalice careve. Pred večer je veliki dio voine posade prešao revolucionarima, poslije čega je došlo do novih krvavih borbi.

U južnoj Rusiji seljaštvo je razdraženo vjerskim fanatizmom. U samom Kijevu štrajkuje oko 60.000 radnika. Ovdje revolucija napreduje vrlo polagano. Gubernije Voronež, Kursk i Har'kov su u rukama revolucionara. Černigov je središte proturevolucije.

Engleska intervenira za carevu sigurnost.

(Naročiti brzojav „Beograd. Novina“)

Rotterdam, 23. marta.

„Daily Chronicle“ javlja: Rusko poslanstvo u Londonu ne izda je putnice ruskim državnim pripadnicima, koji se žele povratiti u Rusiju. Engleski poslanik u Petrogradu Buchanan je primio naredjenja od svoje vlade, da se kod provizorne vlade zauzme za ličnu sigurnost cara i carske porodice.

Sudbina članova carske porodice.

(Naročiti brzojav „Beogradskih Novina“)

Zeneva, 23. marta.

„Echo de Paris“ javlja iz Petrograda, da je veliki knez Nikolaj Nikolajevič skinut sa zapovjedništva vojske u Kavkazu. Provizorna je vlada zabranila članovima carske porodice, da se udalje izvan područja Petrograda.

Dvoiličnost Miljukovljeve note

(Naročiti brzojav „Beogradskih Novina“)

Berlin, 23. marta.

Iz Zeneve javljaju: Mnogo spominjana dvoilična Miljukovljeva nota ruskim poslanicima u inostranstvu sada se konačno razbistrla. U inostranstvo otposlane su u stvari dvije note, od koje je samo ona, određena za London, sadržavala pasus o vojli Rusije za nastavak rata do pobjedonosnog završetka.

Revolucija traje dalje!

(Naročiti brzojav „Beograd. Novina“)

Stockholm, 23. marta.

Iz Petrograda javljaju: Socijaldemokratski list „Pravda“ izjavljuje debelo štampanim slovima, da radnici dođu prihvaćajući opet posao, no da revolucija traje dalje.

Reforma vojske.

(Naročiti brzojav „Beogradskih Novina“)

Rotterdam, 23. marta.

Petrogradski izvijestitelj „Timesa“ javlja: Ministar za rat i mornaricu Gučkov odstranio je sve počasne titule u vojsci. Vojnici se u buduću moraju navojarati sa „Vi“. General Polivanov izradio je osnovu za reformiranje vojske. Aktivni vojnici tom reformom dolaze do važnih povlastica.

Novo demonstracije u Petrogradu.

(Naročiti brzojav „Beograd. Novina“)

Stockholm, 23. marta.

U ponedjeljak je došlo do novih demonstracija u Petrogradu. Masa je prolazila ulicama, predvođena crvenim barjaciima sa natpisom: Slobode i zemljiša! Smrt tiranima! Smrt apsenicima! Razjarena je masa tražila caričinu glavu, kao i glave bivših ministara.

Umoren admiral Viren.

(Naročiti brzojav „Beograd. Novina“)

Stockholm, 23. marta.

Finska novina „Dagens Press“ javlja, da su vojnici prije dolaska izaslanika dume umorili u Kronstadtu poznatog iz rusko-japanskog rata admirala Virena.

Ruski časnici bježe u inozemstvo.

(Naročiti brzojav „Beograd. Novina“)

Stockholm, 23. marta.

Putnici, koji se vraćaju iz Rusije pričaju, da ruski vojni časnici bježe u inostranstvo, samo da izbjegnu bijesnitiu masa. Vlakove, koji polaze prema granici pretražuju revolucionari. U srijedu je u Uleaborgu uapšeno šest časnika, a u Tornenu jedan častnik, koji se bio sakrio pod klupom u vozu, a osim njega još i drugih četiri časnika, koji su pokušali da preobučeni pobjegnu preko granice.

Parlamentarni rad za sada nemoguć.

(Naročiti brzojav „Beogradskih Novina“)

Lugano, 23. marta.

„Corriere della Sera“ javlja iz Petrograda: Predsjednik ministarstva knez Lwow izjavio je u jednom razgovoru, da je parlamentarni rad za sada nemoguć. Narodna je volja koncentrisana u privremenoj vladi, koja će ostati na svom mjestu do saziva konstitucionalne skupštine.

Pozdrav švajcarskih socijalista ruskim socijalistima.

Kb. Bern, 23. marta.

Švajcarski su socijaliste otposlali ruskim socijalistima brzojav, u kojem im izjavlju voju radost nad pobjedom, kao i izriču nadu, da će prodati oko skorijeg uspostavljenja mira.

Zarobljena carica.

Kb. Stockholm, 23. marta.

Petrogradska brzojavna agentura javlja o zarobljenju ruske carice: General je Kornilov saopštio carici, da je zarobljena. On se uputio sa svojim stotomom u Carsko Selo, gdje je sa stanicom telefonski upitao dvorskog meštra, kad bi ga carica mogla da primi. O uzroku svoje posjete nije htio ništa da saopšti, dok nije stigao u sam dvor. Ovdje su ga odveli u privatne odaje caričine, i tu je onda carici javio, da se ona od sada prema zaključku privremene vlade smatra kao zarobljenica, te stavlja pod strogu stražu. Carica je umolila generala, da joj se ostavi služinčad, što joj je i dozvoljeno. — Bivši car Nikola stići će takodje u Carsko Selo, gdje će biti dočekan od generala Kornilova i odveden u jednu od svojih palata.

Potopljeni i nastradali brodovi.

Kb. Lugano, 23. marta.

Talijanski jedrenjak „Tre Cognati“ nasukao se na talijanskoj sjevernoj obali.

Kb. Berlin, 23. marta.

Potopljen je parni brod „Dergskij“ sa tovarom uglja iz Cardiffa za Bordeaux. Tri su mornara posade poginula.

Car i kralj Karlo kod grofa Paara.

Kb. Beč, 23. marta.

Nedavno je Njeg. Veličanstvo car i kralj Karlo posjetio bivšeg generaladjutanta grofa Paara, koji je sada bolestan, u njegovom stanu. Ponovno priznavajući velike generalove zasluge za blagopokojnog cara i kralja Franju Josipa Njegovo je Veličanstvo uručilo generalu Paaru svoju sliku u prekrasnom okviru sa vlastoručnim potpisom, te za predaju ovoga dara izabralo način lične posjete, kako bi tim više istaklo svoje poštovanje prema zaslužnom dostojanstveniku.

Povratak broda „Möwe“.

(Naročiti brzojav „Beogradskih Novina“)

Berlin, 23. marta.

Povratak „Möwe“ pozdravljen je u cijeloj Njemačkoj sa velikim zadovoljstvom. Štampa ističe vanredna djela zapovjednika i posade, koji su — ne imajući nikakvog uporišta, upućeni odnosno doknade uglja samo na plijen, bez veze sa ostalim brodovima, te podjedno u najvećoj opasnosti — upravo sjajno izvršili svoj zadatak. Za ovakova su djela potrebni živci od čelika i vanredno organizatorno i pomorsko znanje. Mnoge su borbe sa raznim trgovačkim brodovima svršene s uspjehom za „Möwe“, kojoj je uspjelo potopiti 123.000 tona neprijateljske broderske zapremine. Ovaj je gubitak za neprijatelja nenadoknadiv, naročito kada se pribroji gubitcima, prouzročeni od podmornica. Zapovjednik je „Möwe“, korvetni kapetan grof Dohna-Schlodien imenovan pobočnim adjutantom cara Wilhelma.

VIJESTI IZ GRČKE.

Žito za Grčku.

(Naročiti brzojav „Beogradskih Novina“)

Lugano, 23. marta.

„Corriere della Sera“ javlja, da su poslije blokade, koja je potrajala devet mjeseci stigli jučer u Pireji prvi parni brodovi sa žitom iz Amerike. U posljednje vrijeme nije bilo u Grčkoj skoro ni trunke hleba. Siromašnije stanovništvo je živjelo samo od zeleni. Po naredjenju francuskoga admirala razdijeliti će se žito među stanovništvo, a od prispjelih 4000 tona žita ne smije ništa da se spremlu u državnim magazinima. Blokada će se i nadalje provodjati najstrožije.

Poslanici sila sporazuma ti Ateni.

(Naročiti brzojav „Beograd. Novina“)

Lugano, 23. marta.

Prema vijestima „Corriere della Sera“ povratili su se poslanici Francuske i Engleske sa ratnih brodova u Atenu.

Izvjestaj bugarskog glavnog stožera.

Kb. Sofija, 23. marta.

Mačedonsko bojište:

Između ohridskog i prestanskog jezera odbijen je jedan slabiji neprijateljski napadaj. U oblasti Bitolja od vremena na vrijeme zestoka vatra neprijateljskog topništva. Na ostalom frontu slaba topnička vatra. U dolini Vardara, na donjoj Strumi i Egejskom moru letačka djelatnost. Kod Drame oborio je poručnik pl. Eschwege i neprijateljsku letelicu, šestu, koju je on nadvladao. Upravljač i osmatrač, obojica poručnici, ranjeni su i zarobljeni.

Rumunjsko bojište:

Nema ništa da se javi.

Iz Hrvatske i Bosne.

Spomenik poginulim junacima u Derventi.

U bosanskom gradu Derventi podignuće se arhitektonski spomenik poginulim junacima istoimenog kotara, uz trošak od po prilici 30.000 kruna.

Spomenik bi se imao izvesti iz kamena, a nosiće od prilike 300 imena poginulih junaka, jednu posvetnu ploču i jedan pjesnički napis. Mjesto, na kojem će spomenik po svojoj prilici stajati, nalazi se nasuprot jednokatne školske zgrade orijentalnog stila, planirano s jedne strane dvospratnom kućom, a s druge strane omanjim bosanskim kućama. Prama unatrag pada tlo sa oko 20%, a pozadinu sačinjava vijenac brežuljaka u daljini od 5-6 km. zračne linije.

Sastavljen je naročiti odbor za podizanje ratnog spomenika u Derventi, koji je sada za gradnju gore opisanoga spomenika na naznačenom mjestu raspisao natječaj. Prema ovom natječaju pozivaju se ona poduzetništva, koja bi se htjela primiti izvedenja toga spomenika, da pošalju po mogućstvu do 15. aprila ručni nacrt spomenika sa približnom oznakom troškova. Oferte treba adresirati na „Kotarski ured u Derventi (Bosna), za odbor za podizanje ratnog spomenika u Derventi.“

Pobliža uputstva daje kotarski ured u Derventi.

Narodna privreda.

Proljećni radovi na njivi i livadi.

(Svršetak.)

Slabi jeseni usjevi zahtijevaju njeгу, prema tome kako su izdržali zimu.

Ako su korijeni biljaka uslijed promjenljivog topljenja snijega i mraza izvučeni iz zemlje — što se naročito događa poslije topljenja snijega — preporučljivo je prevlačenje usjeva sa pluznim valjkom, što naročito treba kod raži činiti.

Ako je pak zima prorijedila pšenične usjeve, samo ako se ono inače dobro ukorijenilo, korisno je izvršiti drljanje. Takvo je drljanje prema stečenom iskustvu korisno svima zdravim usjevima, jer razlabavlja zemljište i uništava mnogi korov, a pšenici ne nanosi nikakve štete. Poljoprivrednika ne treba da zastraši to, što tako predrljani ozimnji usjev u prvi mah bijedno izgleda, jer se on poslije nekoliko dana popravlja pa poslije u toliko veselije izgleda i dobro napreduje.

Ako se hoće, da se njive, koje su

s jeseni preorane, tek dočnije zasiju, kao n. pr. kukuruzom, onda se savjetuje, ako ima na raspoloženju stočne snage, da se njive predrljaju. Tijem će se postupkom sprječiti isušivanje zemljišta, pomoći će se nicanju korova, koji će se dočnije prije zasijavanja ponovnim drljanjem grubuljama uništiti.

Potrebno je napomenuti, da za žita (osim kukuruz) svježe stočno đubre nije korisno, jer ono razvija suviše bujni list i s tim u vezi izaziva poljevanje žita, što upravo šteti glavnu stvar poljoprivrede, — dobitak zdravog zrna i u većoj količini.

Krompir, kukuruz i stočna repa podnose vrlo dobro i stočno đubre, duhan se može, a treba gojiti goveđim đubretom. I sve povrće podnose jako gnojenje, te ljetine treba u opšte zasijavati na dobro zagnojenom ili po sebi vrlo jakom zemljištu, jer se njihovo neprekidno obradivanje isplaćuje samo pri postizavanju najzdašnje žetve.

Zemljišta, koja su vlažna, podvodna i koja izvorna voda topl, treba ostaviti za proizvodnju trave, jer se njihovo obradivanje, dok se ne isuše, u vrlo rijetkim slučajima isplaćuje.

Danas se pri sijanju ne može voditi onaj račun, kao u mirno doba.

Sjeme treba dobro očistiti od urodice, jer je bolje baciti na hektar manju količinu dobrog zrna, nego li veću pomiješanu sa urodicom.

Ječma je dovoljno zasijati sijalicom na hektar 140—160 kg, zob 100—120 kg, zdravog zrna, kod ručnog sijanja je potrebno za 15—20% više.

I livade, koje se kose, potrebno je s proljeća njegovati, a to biva u glavnom ovako:

Vrijeće korova i krupnu travu treba po mogućnosti što više uništiti, krtičnjake razbacati i poravnati.

Poslije toga treba livade dobro izdrljati, ako ima na livadi trina, treba njima zasijati prazna mjesta.

One livade, koje su izložene proljetnim poplavama, mogu se tek, pošto voda usane obradivati. Kad se te livade dobro isuše, potrebno je ona mjesta, koja su bila jače poplavljena, dobro izdrljati, da bi poplavljena trava dobila opet vazduha i svjetlosti.

Ko se ovih opštih i najglavnijih pravila u obradivanju zemljišta bude pridržavao, neće pogriješiti.

Novo trgovinsko društvo u Turskoj.

U Angori obrazovalo se veliko trgovinsko društvo sa glavnicom od 50.090 funti, za trgovinu s predivom i suknom.

I u Smirni se obrazovala vinogradarska banka sa glavnicom od 150.000 funti, podijeljena u 30.000 dionica, svaka

po 5 funti. Osnivači, sve sami muslimani, upisali su već 20.000 funti. Banki je u prvom redu svrha, da pronadje sredstva za propagandu, da se podizanje vinogradarstva sačuva od raznih bolesti, i da se to ostvari; da se po najjeftinijoj cijeni nabave sva sredstva, koja su vinogradarstvu potrebna; da se vinogradarima pozajmljuje novac sa malom kamatom, i najzad da se bavi kupovinom i prodajom grozdja.

Osim toga banka će se baviti i drugim trgovačkim i finansijskim poslovima. Kako se čuje, već iz svih dijelova vilajeta stižu upisi na dionice ove nove banke.

U Solu je osnovano društvo sa glavnicom od 2000 funti radi trgovine sa životnim namirnicama.

Turski pamuk za Njemačku i Austro-Ugarsku.

Do kraja oktobra prošle godine primio je savez njemačkih i austrijskih pamučnih kupaca u Budimpešti 50.000 denjkova (bala) turskog pamuka. Taj je savez istina ratno uređenje, ali će vjerovatno i poslije rata ostati i dalje u životu. Iz ovoga se vidi, da s vremenom njegovanje pamuka u Turskoj može biti važan činilac za snabdjevanje srednje Evrope. Naročito kada budu okončani veliki radovi, koji se sada u raznim dijelovima Turske za usavršavanje njega pamuka pripremaju.

Iz carstva životinja.

Iz 3. broja „Prirode“ popularnog časopisa hrvatskog prirodoslovnog društva u Zagrebu, kojeg uređjuje dr. Fran Tučan, vadimo ove interesantne podatke iz carstva životinja:

Muhe.

Tko ne pozna tu dosadnu družbu, koja nas pogotovo ljeti zna rasrditi, sjedajući čas ovdje, čas ondje i uznemirujući nas svojim setnjama po nosu, uhu, ili kojom drugom osjetljivom dijelu naše glave. I koliko je ta družba drzovita, toliko je i domisljata. Kako lako zapaze svaki kret, kojim ih čovjek hoće da pošalje u carstvo mir!

U ljetu prošle godine morao sam radi bolesti provesti duže vremena u zatvorenoj sobi. Bilo je sprajsko žarko vrijeme u južnoj Stajerskoj. Zega upravo strašna, a dosadna družba drzovita do skrajnosti. Ni je pomagalo ni to, što sam spustio žaluzije. Muhe su se već snašle i u polutama i nijednog trenutka nijesam bio miran.

Uzeh viseće papirnatu muholovku. Objesih jednu nad stolom, drugu nad posteljom, jer je tamo bilo najviše muha. Objes muholovke za čas bile crne od neopreznice, a zrak je bio pun njihova zvuka —

plaća i jecanja. Iza dva dana broj se muha opet strašno uvećao i ja izrabljene muholovke izmjenih novina. Naravno, da se je i sada uhvatio znatan broj, ali ne tako mnogo kao prije. Opazih zanimljivu činjenicu, da su to većinom mlade muhe. Stare su i nadalje drzovito dosadivale. Mislio sam, da je to slučajno, ali na svoje veliko iznenađenje zapazih četvrti dan još zanimljiviju činjenicu. Opazih naime, da je na papiru muholovke manje muha, nego treći dan, ali viđeh mnogo odlomljenih članaka nogu na mjestima, gdje su muhe bile. Počeh se više zanimati i opažati. Htio sam da vidim, da li je snaga u muhe tolika, da se može otrgnuti od vlastitih nogu i pataknuti. Poznato je, da je snaga muhe (i kukca uopće) u razmjeru prema veličini čovjeka mnogo veća od njegove snage.

I stadoh paziti. Opazih, da se velika većina muha ulovi tako, da spustiš se nogama na ljepilo muholovke i prijepivši se krajnjim člankom nogu, ne mogu dalje. Odmah započnu pokušajima, da se zauzalom krila podignu sa svoga mjesta i oslobode. Mnoge su pri tome tako nesretne, to im zbog mahanja i krila dospiju u ljepilo i visoki zvuk, što su ga prije izvadile, postaje mukao — pretvara se u smrtni hropac. Čim se prilijepi krila, odmah prestaje i polet i približava se smrti.

Još pažljivije počeh promatrati i vidjeh par slučajeva (upozorih kašnje i sustanara), gdje doletješe i druge muhe spasivati družicu iz pogibije. Prilijepila se mladica krajnjim člankom nogu i počeh, mahanjem krila akciju za oslobodjenje. Visoki zvuk njena zuba domani dvije stare i one svecim nogama uhvatiše mladicu i mašući krilima trgašu njom i lijevo i desno. Ko-načno im je ipak uspjelo, otrgoše je i izbaviše. Ostala su samo dva članka nogu u ljepilu muholovke, ali je sretnica veselo odzujala, radujući se živoj glavi, znajući, da je lako, dok je „živa na ramenu glava“.

Iz ptičjeg svijeta.

Jednoga ranoga zimskoga jutra pošao sam sa svojim prijateljem po nekom poslu. Zima je bila oštra, a snijeg je bio zapao skoro do koljena, pa kako pred nama nije nitko bio prošao, imali smo vraškoga posla preći taj debeo snijeg. Put nas je vodio pokraj jedne šume. Kad smo se toj šumi prilježili, začujemo krestanje svraka. Krestanje bivalo sve jače, a mene zanimalo, što bi to svrake moglo uznemirivati. Možda je gdje lisica, ili koja druga životinja, na koju se ljute. Zamolim prijatelja da me počeka, a ja u šumu, da vidim što je. Kad sam prodro jedno sto koraca ja u šumu, opazim pod jednim hrastom jato od kojih 20 svraka, gdje se motaju i zaletavaju na nešto u snijegu. Sve se čakako sad razlete, a ja vidim, da iz snijega viri svračji rep, koji se samo malo-mica. Izvučem svraku za rep; bila je još živa. Ponesem je sa sobom i nastavio put. Za jedno 10 minuta ugi-

nula mi je na ruci i ja je bacim u snijeg. Kako su svrake pronočile na hrastu, valjda je ovaj jednog od glada ili bolesti pozlilo i ona se naglavce srušila u snijeg. Družice su joj sad sigurno htjele pomoći. Tko bi znao, kakve su se misli u svračjim glavama rojile, da si sestru spase.

Mladi i stari parcovi (pacovi, štakori).

Jednom mi se desila zgoda, da vidim, kako se popunjuju instinkt i iskustvo kod štakora.

U kući, u kojoj stanujem, naselili su se ispod kokošinjaka štakori, a kako ih nije nitko proganjao, razvilo se ubrzo čitavo naselje. Kroz prozor mogao sam nesmetano motriti njihovu zaposlenost. Upravo u to vrijeme bilo je više posve mladih no starih štakora, pa iako su mladi bili kud i kamo neoprezniji od starih, ipak mi je uspjelo, da pogodim kamenom jednoga velikoga staroga štakora. Teško ranjen brzo se povukao prema kokošinjcu, no tri metra ispred njega nije mogao više dalje, i tu sam ga dotukao do kraja, pri čem je ostala kao dlan velika mlaka krvi. Ubijenoga štakora sam uklonio, i sad sam imao zgodnu priliku, da opažam, kako će se vladati proždrljivi štakori prema krvi svoga suvrnika.

Već nakon par časa iza ove male tragedije provirivale su glave mladih štakora ispod kokošinjca, a nakon nekoga razmatranja, već su se razbježali po svim stranama dvorišta. Dva su slučajno pošla u smjeru prema mlaci krvi, koju su odmah počeli požudno lizati i u tili čas našlo se tamo pet do šest mladih štakora, koji su svojim lizanjem pokazivali očitu nasladu. No za čas izvuce se ispod kokošinjca jedan stari štakor, i zaputi se ravno k ovoj hrpi. Došao je samo neko pet centimetara do krvi, naglo se okrenuo, i trkom pobjegao pod kokošinjac, a za njim i svi mladi. Stari je štakor već iz daljine nanjušio, kakova je to krv, vidio je u tom nekakvu pogibelj, dok mladi, koji su vrlo vjerojatno tek prvi put lizali krv, nijesu znali razlikovati, da li je to, recimo, pileća ili kakova druga krv.

Nakon duljeg vremena opet su izašli ispod kokošinjca, no u velikom luku obilazili su oko ove mlake krvi, i ni jedan se nije usudio prići bliže. Što je stari štakor radio s njima ispod kokošinjca, ne znam, ali ih je svakako kao iskuskuniji podučio, da ona krv nije kakova god krv, nego njihovoga suvrnika, i da je ovdje u blizini nekakova pogibao. Očito je, da je tako njihovom instinktu dao svojim prije stečenim iskustvom neku granicu, upozorio ih na štakorovu krv. A time su i mladi štakori sami stekli jedno novo iskustvo, po kom će se ravnati.

MALI OGLASI
Primaju se: Knez Mihailova 38.

Kupovine i prodaje
Na prodaju ženski zlatan sat i lanac dugački, zlatna grivna i jedan proljetni ogrtač nov. Katičeva 11. Može se videti od 12 do 6 sati. 29879-2

Namještenja.
Ženska za posluživanje može dobiti odmah mjesto kod porodice od dva člana. Treba da zna i kuhati. Upišati Noćajka ulica br. 11, i sprat. 29878-3

Stanovi.
Traži se za namještanjem soba sa zasebnim ulazom. Upišati u administraciji sub. Čista 320*. 29877-g

Pređavanje.
Pobitvenom odobrenju mogu poučavati učenike i učenice Gimnazije i Više Ženske Skole, a tako isto davati privatne časove iz francuskog i srpskog jezika. — Za uslove izjaviti može od 8—9 časova prije podne. Zorka D. Stankovića, nastavnica Ženske Gimnazije. Sv. Save 6, desno, parter. 29853-7

BELGRADER ORFEUM

BEOGRADSKI ORFEUM
PRIJE
BOULEVARD.

DANAS
24. marta 1917.
Početak 5'30 u veče, svršetak 8'15 u veče.
: Predstava :
za građane.
SUTRA
biti će samo jedna predstava i to u 5 i pol sati poslije podne za civilnu publiku.
Sve angažovane sile zaposlene su sasvim novim atrakcijama.

Nikola Dj. Matić sa familijom javlja svojim srodnicima i prijateljima kao i njenim drugaricama da će svome milom čedu
29862 **Andjelji — Andji**
davati šestomjesečni pomen u utorak 27. ov. mjeseca u 10 časova, u crkvi sv. Nikole na novom groblju.

Ugalj
u komadima i sitnij
za domaće gorivo, upotrebljiv i za spahert, ima na stovarištu
Radenička ulica broj 24. (Platnara).
Umjerene cijene

Kad se uzme 500 kg. ili više, izvršiče se podvoz sopstvenim kolima što jeftinije.

S bolom u srcu, slomljen od tuge, javljam srodnicima, prijateljima i poznanicima, da je naša dobra i plemenita supruga, odnosno majka i sestra

Stevka
preminula 24.-II ove godine poslije dugog bolovanja u 59. godini svoga života, a sahranjena je uz učešće mnogobrojnog ovdšnjeg građanstva.
Blagodarni svima koji nam usmeno i pismeno izjavile saučesće i unekoliko nam tugu ublažile.
Kraljevo, marta 1917.

Za navek ožalošćeni:
suprug Jovan Prodanović, sin Sava, kći Mica, snajka Kaja s unučićima, sestra Milka i ostala mnogobrojna familija. 29861

Mome sinu jedincu, mužu, ocu, bratu, ujaku, šuraku, sinovcu i t. d.

Milano Markoviću
pisaru sreza zlatiborskog
davaćemo pomen u crkvi užičkoj u 11 časova prije podne 25. marta 1917. god.
Molimo prijatelje i poznanike da prisustvuju ovom tužnom pomenu.

Za navjek ožalošćeni:
otac, Mladen Marković, učitelj u penziji; žena Mileva; sinovi: Mladen i Miodrag; sestre: Darinka i Leposava; sestrić: Zivorad; zet: Rista Trajković, učitelj; sestre od tetke: Amerina i Mica; stric: Jevrem; strina: Ruža i ostala mnogobrojna familija. A 2373

Svom dobrom i nikad neprezaljenom bratu,

Petru — Peri M. Petroviću
biv. drvarskom trgovcu iz Beograda
član firme Mičić, Petrović i Mitosavljević,
davaću godišnji pomen u subotu 31. marta u 10 sati prije podne na obrenovačkom groblju.
O ovom izjavljam svoje i pokojnikov srodnike, prijatelje i drugove.
Obrenovae.
Duboko ožalošćen brat Kosta M. Petrović trgovac.
29880

Naša mila i dobra

Katarina Gaće Popovića
preminula je sinoć 22. ov. mjes. poslije dugog i teškog bolovanja u 67. godini. O ovome se izjavljavaju rođjaci, prijatelji i poznanici. Pogreb će biti 24. ov. mjes. u 3 časa po podne.
Stan: Topčiderska (Sarajevska) ul. No 25.
23. marta 1917.
u Beogradu.

Ožalošćeni:
unuk: Gavrilko; braća, sestre i ostala porodica.
29892

OBUČA
muških ženskih i dječijih
ima u lijepom izboru obućarska radnja
MILOŠA SAVIĆA
KOLARČEVA UL. BR. 10. BEOGRAD. 736

Jovan Premović
Ženeva, Case 3545 MB.
dostavlja:
4415. Stevan Lazarević i Milivoje Obradović, Požarevac. Zdrav sam. Sveta a Francuskoj. Novac pošlat. Javite se preko „Beogradskih Novina“. Svetozar.
4416. Mitru Radovićku-Telebaković, izjavljava sin Radovan Radović, da je zdrav i da joj je poslao još preko 600 kruna osim onih prvih 600 za koje je dobio odgovor preko novina. Jovi

Vuloviću dao je 75 kruna zato Slavka ako hoće neka ti isplati toliko i ti mi o tome javi da znam. O Milanu neznam ni ja ni Krsta, Dragoljub, Jova i ako sme bili u raznim mjestima. Mi svi zdravi. Javljam se češće i to kartom ili preko Jove Premovića u Ženevi. Jednu sam tvoju kartu dobio. Kaži Cani u Vrnjima da se Krsti javlja kartom a ne preko novina nego preko Kušakovića.
4417. Bogdanu Jakiću sudiji, Kruševac. Molim vas izjavite mi gdje se nalazi moja žena Stana sa djecom, ostala je kod oca Jovana Stollovića trgovca

u Kruševcu. Blagodari Mihailo Milić, kapetan.
4418. Stanko Cvetković javlja Stanki Petrovac. Svi smo zdravi, poslao sam ti Duškovu sliku na zet Kostu, Rača. Pozdrav.
4419. Dančel, udovi Petra Protića u Beogradu, Dostijeva ulica. Vasa M. Simić izjavljuje svoje iskreno saučesće zbog gubitka dobre kuma Anke, za koju je tek sada doznao. Bog da je prosti, a tebe, Zoru i Natu srdačno pozdravlja.
4420. Vasa M. Simić izjavljuje svoju suprugu Dragu u Beogradu, Obilčev Ve-

vana Eremovića. Kako ste vi i oni u Zlotu, Pozdrav Djoka.
4423. Dini Mikiću, Paraćin. Zdrav sam sa čika Vesom Veličkovićem, čijoj porodici molim izdati 300 dinara. Dragi, Djoka, Pera, Kosta, Mika i Duško također zdravi. Pozdrav Dragutin Zlatanović.
4424. Dragomiru Matiću, trgovcu, Zaječar. Molim te kume izvesti moje, da smo ja, Stojan i vaš Sergije zdravi. Neka odgovore kako su oni na adresu Nikola Jontchitch, Belvedere, Leysin, Suisse.
(Nastavit će se.)